

Omtrent eenige der gemelde planten zullen de volgende bijzonderheden hier niet misplaatst zijn. Belangrijk als nieuwe indigene of zeldzaam bij ons voorkomende planten zijn de navolgende soorten, waarbij ik de beschrijvingen voeg of enkele bijzonderheden wensch aan te teekenen:

Delphinium orientale *J. Gay*.

Spaarzaam met kroeshaar bezet; trossen lang en dicht, middellob der bloembladen tweespletig veel langer dan de zijdelingsche eveneens tweespletige lobben; spoor korter dan

de bloemkroon; kokervrucht op bloemstelen die naar boven gebogen en langer zijn dan de onderste bloemen opgericht, afstaand klierig-behaard, cilindervormig, naar boven plotseling toegespitst, randen der naden dik. Schubben der zaden tot plooiën uitgroeid. Bloemen steeds diep violetkleurig, kelkbladen breeder dan bij *D. Ajacis*. Behoort thuis in Zuid-Europa en Noord-Afrika, doch steeds sporadisch. De plant is reeds voortgeschreden tot Neder-Oostenrijk en werd ook elders ingevoerd aangetroffen. Zij komt ook voor als sierplant, ofschoon niet algemeen.

Xanthorrhiza apiifolia V. Hér,

Deze tot de Ranunculaceën behorende plant, wordt gebracht tot het geslacht *Xanthorrhiza*, staande tusschen *Eranthis* en *Actaea*, met de volgende kenmerken:

Lage planten, met vinvormige of dubbelgevinde bladen en kleine tot een samengedrongen tros vereenigde bloemen. Kelkbladen 5, bloembladachtig, afvallend. Bloembladen 5, kleiner dan de kelkbladen, genageld, 2-lobbig, meeldraden 5—10. Vruchtbladen 5—10 zittend, 2-eiig, 1-zadige kokervruchten bij rijpheid vormende door onderdrukking van een der eitjes. Een monotypisch geslacht van Oostelijk Noord-Amerika.

De soort onderscheidt zich door zijn kaalheid, met de bast en de lange wortels geel en bitter. Bladen gevind of somtijds dubbel gevind, opgehoopt aan den top van den korten stengel, bladsteel slank. Bladjes 5, dun, 1—3 c.M. lang, ingesneden getand, gespleten of verdeeld, zittend, eivormig of langwerpig aangespitst, wigvormig, glanzig; takken van de tros of pluim slank, hangend, 2—3 m.M. lang; bloemen ongeveer 2" breed, gesteeld, alleenstaand of 2—3 samen, bruinachtig-purper; kelkbladen eivormig, spits, kokervruchten 4—8 opgeblazen, licht geel, 1-zadig, aan den top uiteenwijkend omgebogen, zeer kort gesnaveld.

Inheemsch in de bosschen, van Zuid-Westelijk New-York tot Florida, alwaar de plant bekend is onder den naam Geel-

hout. De onderste bladen zijn dikwijls 3-bladig. Bloeitijd April—Mei.

Lunaria biennis *Mönch.* is een te algemeen gekweekte plant, dan dat hier een nauwkeurige omschrijving zou noodig zijn. Wegens de zilverachtige vruchtusschotten wordt zij bijna in iederen tuin aangetroffen. Zij ontvlucht dan ook nu en dan, zoodat reeds in het stamherbarium planten aanwezig waren uit Buitenpost in Friesland, door van Hall in 1866 verzameld, van Breda door van Aken, uit Doornwerth door Kobus in 1882 ingezonden, de laatste maal door den Heer C. A. Backer bij Almkerk gevonden. Als gewone vluchteling werd zij echter tot nog toe niet speciaal vermeld.

Alyssum maritimum *Lk.*

Stengels 1—3 decimeter hoog, van onder een weinig houtig, zeer sterk vertakt met opstijgende takken of deze in een kring uitgespreid. Bladen lijnvormig of lijnvormig-langwerpig, zilverglanzend, ten slotte min of meer groen. Bloemen welriekend; kelkbladen afstaand, afvallend; bloembladen wit of eenigszins paars, tweemaal langer dan de kelkbladen, met uitstaande schijf, deze cirkelrond, plotseling tot den nagel versmald; meeldraden ongelijk in lengte; helmknoppen ovaal. Vruchttros zeer verlengd, gevuld, van onder bebladerd, met schuin opstaande stelen. Houtjes meer of minder behaard, olliptisch, ter weerszijden bol; hokjes meestal eenzadig; stijl 2—3 maal korter dan het houtje. Zaden ovaal, aan eene zijde smal gevleugeld. Overblijvend. Bloeitijd Mei-Augustus.

Zij komt voor op Jersey, van Portugal tot Griekenland, Croatie en Dalmatie, Egypte, Tripoli, Tunis, Algiers, Marocco, Azorische eilanden, Maderá en de Canarische eilanden, ook aangevoerd in Mexico.

De plant wordt ook gebracht tot het geslacht *Lobularia* (*L. maritima* *Desv.*) dat zich van *Alyssum* alleen onder-

scheidt door de ongevleugelde, ongetande meeldraden en door het gemis van een vruchtdrager.

Zij werd gevonden door den Heer L. Rieter in de vestingwerken van Muiden en tevens kwam zij voor in de zending Heukels, als gevonden door den Heer J. D. F. Risch bij Rotterdam en ingezonden als een onbekende *Lepidium*.

Draba muralis L. Bladen omgekeerd eivormig, gaaf-randig of getand, de stengelbladen aan den voet geoord; bloemen klein, bloembladen omgekeerd eivormig, gaaf, wit; vruchtdragende tros zeer lang en los; hawwtjes voorzien van stelen die even lang als of tweemaal langer zijn dan de hawwtjes, glad, elliptisch, met 6–8-zadige hokjes. ☉

Thuisbehoorend in Europa en Noord-Afrika. Een echte *Draba*, verschillend van *Draba verna* door den bebladerden stengel en de niet gespleten bloemblaadjes. De laatste eigenschap schijnt gewichtig genoeg *D. verna* tot het geslacht *Erophila* te brengen.

D. muralis is geen nieuwe indigene; immers zij werd reeds tusschen 1839 en 1842 verzameld bij Gorkum, ook bij Dordrecht en bij Zwolle.

Lepidium apetalum Willd. (*L. incisum* Aut. non Roth.)

Stengel opgericht smal en aangedrukt pluimvormig vertakt; wortelbladen vindeelig, stengelbladen smal langwerpig, ingesneden-getand of gaaf; bloemen met 2–4 meeldraden zelden zonder bloembladen; vruchtdragende trossen verlengd en zeer dicht bezet; hawwtjes elliptisch aan den top smal gevleugeld; stempel zittend. ☉ *L. micranthum* Ledeb.

Zij behoort thuis in Zuid-Oostelijk Rusland, Songarie en Siberië.

In het Noordduitsche gebied sedert 1885 hier en daar ingesleept en plaatselijk bij massa's optredend. Volgens *Abromeit* in West Pruisen op een enkele plaats volkomen ingeburgerd.

Zij is reeds terstond door het gemis van den onaangename reuk van *L. ruderales* te onderkennen. Over hare Synonymie raadplege men Kuntze. B. V. Brandenburg XXVII. p. 178, Ascherson Ibid. XXXIII p. 108 en Winckler Ibid. p. 106. Zij werd ook in Amerika van uit Europa ingevoerd.

Myagrum perfoliatum L. werd ten vorigen jare door den Heer Heukels, evenals *Cerintho minor* ter afbeelding in de Flora Batava toegezonden, doch de Vereeniging bezat geen exemplaar dezer planten, waarom ik in mijn vorig verslag deze slechts even aanstipte (zie Arch. 3. I. p. 579). De eerste plant werd ons nu echter toegezonden vooreerst door den Heer Heukels als gevonden bij Deventer door de Heeren Westerhof en Peteri, en ook door den Heer Kok Ankersmit die haar in 1898 bij de Meelfabriek te Deventer inzamelde.

Het geslacht *Myagrum* staat vlak bij *Neslia*, behorende beide tot de Cruciferen met niet openspringende nootachtige vruchten, zonder kleppen, beide slechts met een 1-zadig hokje. De verschillen tusschen *Myagrum* en *Neslia* bestaan daarin dat bij het eerste geslacht de kelk 2 eenigszins zakvormige aanhangsels vertoont, de groote meeldraden aan den voet een weinig vergroeid zijn, het hawwtje lederachtig-kurkig is, omgekeerd hartvormig aan den voet versmald en naar boven toe in twee ledige ruimten verwijd is, terwijl het een weinig samengedrukt en door den stijl gekroond is; bovendien is de plant kaal, zeegroen; bij *Neslia* daarentegen is de plant met vertakte haren bezet, is het hawwtje bijna bolvormig-lederachtig en de kelk aan den voet gelijk.

Myagrum perfoliatum L. wordt bij Boissier aldus beschreven: »bladen gaaf of iets gegolfd, de onderste langwerpig in den bladsteel versmald, de bovenste aan de basis met twee oortjes lancetvormig iets toegespitst, terwijl de bloembladen weinig grooter zijn dan de kelk en de haw-

tjes iets langer zijn dan de aangedrukte, naar boven toe knotsvormig verdikte vruchtsteeltjes.

De plant is afkomstig uit Midden- en Zuid-Europa.

Althaea hirsuta L.'

Eenjarige plant, door lange afstaande haren ruw; centrale stengel recht; onderste bladen niervormig tot cirkelrond, gekarteld, onduidelijk gelobd, de bovenste handvormig verdeeld met 3—5 langwerpige, ingesneden-gekartelde lobben; bloemstelen alleenstaande eenbloemig langer dan het blad, slippen van den bijkelk lijnvormig-lancetvormig korter dan de kelk; kelklobben lancetvormig bij vruchtrijpheid opgericht; bloembladen omgekeerd eivormig teruggeslagen, bijna even groot als de kelkbladen; bloemschijf kegelvormig; vruchtjes glad met sterke dwarsplooiën en stompe randen.

Plant van Midden- en Zuid-Europa; bij ons reeds vroeger aangetroffen aan de oevers van de Waal en bij Apeldoorn; op de laatste groeiplaats uit Palermo aangevoerd.

Melilotus parviflora Desf. (= *M. indica* All.)

Ofschoon reeds vroeger aangaande deze plant het een en ander medegedeeld is, kom ik er hier toch op terug, omdat mij gebleken is dat in eenige handboeken verschil heerscht in de beschrijvingen dezer plant. Zoowel de vorm der peultjes, als vooral de gedaante der steunblaadjes worden verschillend beschreven. Garcke bijv. brengt deze plant onder de rubriek *a* »Nebenblätter aus gezähntem Grunde pfriemlich". Daar de hier te lande gevonden planten alle gave steunblaadjes hebben, zou men derhalve niet tot *M. parviflorus* komen. Ik heb er verschillende schrijvers over nagelezen en haal slechts als zeer gezaghebbende auteurs het oordeel aan van Boissier en van Wohlfarth. (In Koch, Synopsis Ed. IV. p. 554).

Volgens Boissier (Flora Orientalis II. p. 108) ziet de plant er aldus uit:

Annua, caule erecto, stipulis integris foliolis foliorum inferiorum obovatis superiorum oblongo-cuneatis, racemis gracilibus folio longioribus, floribus minimis flavis, legumine pendulo parvo glabro ovato obtuso, reticulato-ruguloso.

In Koch's Synopsis vinden we:

Wurzel einfach, spindelförmig; der Stengel aufrecht, meist vom Grunde an absteheude ästig; Nebenblätter aus breiterem Grunde lancetlich und lang-zugespitzt, am Grunde ganzrandig oder schwach-gezähnel. Kr. kaum 2×10 so lang als der Kelch; Flügel so lang als das Schiffchen, beide kürzer als die Fahne; Fruchtstand zuletzt-locker, Hülsen bleichbräunlich etwa Senfkorngross, fast kugelig sehr stumpf mit sehr kurzem Stachelspitzchen, kahl, unregelmässig-weit netzrunzelig, 2-eiig, meist 1-samig, an der Bauchnaht stumpfkielig.

Grenier et Godron in hunne Flore de France (I. p. 401) geven de volgende beschrijving:

Grappes grêles, plus longues que la feuille; pédoncule commun filiforme, brièvement aristé. Calice à tube un peu plus long que le pédicelle, non rompu, muni de 5 nervures, à dents presque égales. Ailes égalant la carène un peu plus courte que l'étendard. Gousse glabre, sessile, très-petite, globuleuse, apiculée, réticulée-rugueuse sur les faces, non épaissie ni cannelée sur la suture supérieure. Graines 1—2, ovoïdes, finement tuberculeuses. Folioles obovées et presque entières dans les feuilles inferieures, oblongues-rhomboidales, et fortement dentées dans les superieures; stipules longuement acuminées-subulées, souvent dentelées à la base. Tiges grêles, anguleuses, dresseés rameuses. Racine pivotante.

Uit deze beschrijvingen blijkt wel zooveel dat zoowel de vorm van de vrucht als de gedaante der steunblaadjes aan tamelijk groote veranderingen zijn onderworpen; maar tevens dat het al of niet getand zijn der steunblaadjes zeker geen kenmerk is dat bruikbaar is om deze soort van andere *Melilotus* soorten te onderscheiden. Zeer terecht is dan ook bij de korte beschrijving in het Kruidkundig Archief

Ser. 3. Dl. 1 p 169, geen melding gemaakt van dit kenmerk, evenmin als in Suringar's Zakflora. En met opzet is dit kenmerk verzwegen, want ik weet dat Suringar steeds na nauwkeurig onderzoek gewoon was zoo kort mogelijk de verkregen resultaten mede te deelen.

De plant, die uit de geheele streek rond de Middellandsche zee stamt, is behalve in Noordelijk Europa ook ingevoerd in China, Indië, Amerika en de Kaap de Goede Hoop.

Astragalus Onobrychis L.

Aangedrukt grijscharig; stengels kruidachtig, opstijgend; steunblaadjes aangegroeid, hun vrije deelen kort lancetvormig, blaadjes 8—16-jukkelig, langwerpig of lancetvormig; bloemhoofdjes eivormig langwerpig, voorzien van bloemstelen die de bladen in lengte overtreffen; tanden van den met witte en zwarte haren bekleeden kelk lijn-elsvormig, 2—3 maal korter dan de buis; vlag lijnvormig, afgeknot teruggeslagen, 2 maal langer dan de vleugels en $2\frac{1}{4}$ maal langer dan de kelk; peulen opgericht aangedrukt viltig, eivormig-langwerpig, driehoekig, aangespitst op de rugvlakte breed gevoerd en tweemaal langer dan de kelk.

Zij komt voor in Zuid-Frankrijk, Zwitserland en Zuid-Duitschland, de Donaustreek, Dalmatie, Zuid-Rusland, Siberië. Ook werd zij hier en daar in Noord-Duitschland ingevoerd.

Saponaria Vaccaria L. (Gypsophila Vaccaria Fl. Graec., Vaccaria parviflora Moench). Van de eigenlijke soort, waaraan de volgende korte diagnose toekomt: »Ungue breviter exserto, laminâ roseâ obovata erosulâ calyce demidio breviori,» onderscheidt zich de variëteit *β. grandiflora Fisch* in D. C. Prodr. I. p. 365 op de volgende wijze:

Ungues longum exserti, lamina distinctius retusa calyceo demidium aequans vel superans. *Vaccaria grandiflora Jacob. et Sp.* Illust. Or. III. tab. 231.

Zij gaat evenwel in den typischen vorm over. Zij werd

door den Heer Kok Ankersmit bij de Meelfabriek te Deventer gevonden, doch het bleek dat ook de planten door de Heeren Rieter en Cramer ingezonden tot dezelfde variëteit moeten gebracht worden. Het exemplaar van den Heer Garjeanne behoorde echter tot den normalen vorm.

Silene pendula L. Deze als tuinplant welbekende soort, ontvlucht nu en dan uit de kweekerijen of uit tuinen, maar wordt ook wel met zaden ingevoerd, waarom zij op gelijke lijn moet gesteld worden met de andere ingevoerde planten en hier alzoo een korte beschrijving behoeft.

Kroezig behaard; stengels beneden neerliggend, naar boven dichotoom vertakt; bladen langwerpig-spatelvormig, hoogste bladen langwerpig-lancetvormig; bloemen los trosvormig, voorzien van bloemstelen die korter zijn dan de kelk en bij vruchtrijpte afstaan en naar binnen opgebogen zijn; kelk behaard, rood gekleurd 10-hoekig, met eivormige stompe tanden, bij vruchtrijpte eivormig opgeblazen; bloembladen rose, groot, omgekeerd hartvormig of tweedeelig, kroon-aanhangsels langwerpig verlengd; vruchtkapsel eivormig, bijna tweemaal langer dan de vruchtsteel, zaden aan twee zijden vlak met in rijen gestelde wratjes. Eenjarig.

De plant behoort thuis in Portugal, Spanje en Zuid-Italië, doch wordt tegenwoordig algemeen als voorjaarsplant in tuinen gekweekt. Reeds in den Prodrômus vermeld naar aanleiding van de opgaven van de Gorter (Hollandsche duinen) en Mulder (Katwijk).

Trifolium vesiculosum Savi.

Glad; stengel verlengd, recht, vertakt; vrij gedeelte der steunblaadjes lancetvormig, draadvormig toegespitst; onderste blaadjes omgekeerd eivormig, de bovenste elliptisch-lancetvormig, aangespitst, getand; hoofdjes eivormig, aan de basis naakt of gesteund door de hoogste bladen, schutblaadjes lancetvormig aangespitst, even lang als de kelkbuis; tanden van

den gladden kelk een weinig ongelijk van uit een drienerve basis elsvormig, ten laatste teruggekromd, bijna even lang als de opgeblazen bolvormige of tolvormige kelkbuis, die met 24 nerven voorzien tusschen deze talrijke dwarsgeplooid rimpels vertoont: bloemkroon bleek purpur, met aangespitsten vlag en 3—4-zadige peul.

Eenjarige plant afkomstig uit Frankrijk, Italië, Hongarije en Zuid-Rusland.

Spiraea Douglasii Hook.

Een West Noord-Amerikaansche soort, die zich van *Spiraea salicifolia*, waarmede zij het naast overeenkomt, onderscheidt door de van onder grijsviltige bladen. Het is een 9—12 d.M. hooge struik, met gesteelde, langwerpige of elliptische spitse, naar den top toe gezaagde bladen; bloeiwijze lang; bloembladen rose; vruchtjes kaal en glanzend.

Als sierplant vaak aangeplant; ik beschouw het als een nieuwe indigene van zeer verdacht allooi.

In het natuurlijk systeem dat door ons meestal gevolgd wordt, zoude hier de bespreking moeten volgen van enkele *Rubus* soorten, welke dit jaar zijn verzameld en als nieuwe voor onze Flora moeten beschouwd worden. Ik wil echter voor het oogenblik volstaan met de nieuwe soorten te laten rondgaan, omdat ik over het geslacht *Rubus* nog later bericht wil geven.

Bij het nazien van ons inlandsch herbarium ben ik tot aan de *Rubi* gevorderd, tegen welk onderzoek ik niet weinig heb opgezien en dat mij inderdaad een ongehoord langen tijd heeft bezig gehouden. Hoe noodig een revisie van het *Rubus*-materiaal ook was, er is weinig eer mede te behalen, omdat men ten slotte toch nog onzeker blijft of men wel juist gedetermineerd heeft. Tot mijn verdediging en ook tot mijn eigen geruststelling haal ik hier de woorden aan van Dr. W. O. Focke, waar hij in zijn *Synopsis Ruborum Germaniae*

p. 7 zegt: »Ich möchte hier nur hervorheben, dass es vollständig unmöglich ist, die europäischen *Rubi* nach getrockneten Exemplaren kennen zu lernen. Alle Versuche, die Arten nach Herbariumsvorräthen zu umgrenzen, sind als völlig hoffnungslos zu bezeichnen. Erst wenn man die lebenden Pflanzen aufmerksam beobachtet hat, vermag man die trocknen Zweige mit einiger zekerheit zu deuten.

Inderdaad is vaak het materiaal zoo onvolledig, dat er bij geen mogelijkheid iets van te maken valt; dit gevoegd bij de vormveranderlijkheid der soort en de gemakkelijker waarmede hybriden gevormd worden, maakt dat het geslacht *Rubus* welhaast het lastigste onzer Europeesche genera is ter bewerking.

Myriophyllum proserpinacoides Gill.

Diecisch. Bladen allen gelijk en ondergedoken, glad, enigszins blauwgroen, kamvormig-vierdeelig in dichte kransen van 4 of 5; segmenten haarvormig of somtijds lijn-spatelvormig, ten getale van 20—25, zeer weinig aangespitst; vrouwelijke bloemen asstandig, zonder bloembladen, 4 stigma's, deze wit en vedervormig; jonge vruchtbeginsels glad; kleine witte op haren gelijkende steunblaadjes bevinden zich aan de basis der bladen en tusschen de bloemen.

Zij behoort thuis in Chili en Urugay, doch is ook in Noord-Amerika nu en dan uit kweekerijen ontvlucht. De plant, die in Botanische tuinen in warme kassen wordt gekweekt, schijnt van daaruit soms te ontvluchten. Merkwaardig is zeker dat zij nu en dan onze winters kan doorstaan, wat echter bij onze exemplaren niet het geval is geweest. Het blijft echter altijd nog mogelijk dat zij zich op de een of andere wijze weet te verspreiden en het is om deze reden dat ik de opmerksaamheid op deze *Myriophyllum* heb willen vestigen, niet omdat het een belangrijke nieuwe indigene zoude zijn.

Petasites albus Gaertn.

Wortelstok aan de knoopen niet verdikt; bladen rond-hartvormig, hoekig-bochtig, stekelig getand, met afgeronde, naar achter gerichte lobben, van onder wollig viltig; stempels der tweeslachtige bloempjes verlengd, lijnvormig toegespitst, bijna tot den voet verdeeld. Bloemkroon geelachtig wit.

Men kent hiervan a: tweeslachtige planten met eivormige trossen (*Tussilago alba L.*) en b: vrouwelijke planten met lang-eivormige trossen (*Tussilago ramosa Hoppe*).

Oorspronkelijk inheemsch aan rivieroevers en op vochtige plaatsen in de bosschen op hooge bergen. Daar zij echter ook in tuinen en op buitenplaatsen wordt gekweekt, kan hierdoor haar verspreiding bevorderd worden.

Rudbeckia hirta L.

Geheel behaard of ruw, tweejarig of somtijds eenjarig; stengel enkelvoudig of spaarzaam vertakt. Bladen dik, weinig gezaagd met kleine tanden of gaaf, lancetvormig of langwerpig, de lagere gesteeld, meestal stomp, 3—5-nervig, de bovenste zittend, smaller, spits of aangespitst; hoofdjes gewoonlijk weinige of alleenstaand; stralen 10—20, oranje, zeldzamer donkerder aan den voet; omwindselblaadjes zeer ruw, uitstaand of teruggebogen, veel korter dan de stralen; schijf bol-eivormig, purperbruin; schubben van den bloembodem lijnvormig, puntig of aangespitst, naar den top behaard; stijltoppen puntig; vruchtpluis ontbrekend.

Op akkers van Quebec tot Westelijk Ontario en het Noord-Westelijk Territoriaal gebied, Zuidelijk tot Florida, Colorado en Texas. Zij is oorspronkelijk slechts op de Westelijke prairieën, doch als onkruid ver verspreid in de Oostelijke Staten, alwaar de plant de namen draagt van Black Eyed Susan, Yellow Daisy, Ox-eye daisy, Nigger-head, Golden Jerusalem. De sierlijkheid der bloemen is oorzaak dat men de plant ook onder de tuinplanten heeft opgenomen.

Crupina vulgaris Cass.

Het geslacht *Crupina*, van Zuid-Europeeschen oorsprong, staat tusschen *Centaurea* en *Cichoreum* in. De bovengemelde soort geeft de navolgende kenmerken te zien:

eenjarige, ruwe groene plant, met opgerichten van boven dichotoom vertakten stengel, takken slank en stijf, kaal; wortelbladen langwerpig, getand, tot een zittende basis versmald, de overige met smal lijnvormige dikwijls getande segmenten vinvormig ingesneden; hoofdjes smal langwerpig, 3—5-bloemig aan den voet versmald, omwindselbladen bleek vliezig aan den rand smal wit berand, de buitenste kort driehoekig, de bovenste verlengd, lancetvormig aangespitst, gestreept; bloempjes purper weinig langer dan het omwindsel, buis door baardvormige haren ruw, vruchtjes aan den voet glad, rondachtig, aan de basis door een ringvormige lijst omgeven; buitenste vruchtpluisharen zwart, binnenste haren 2 en een half maal langer dan het vruchtje, schubben van het binnenste vruchtpluis driehoekig,

Hare geografische verspreiding strekt zich uit over Portugal, midden Spanje, midden en Zuid Frankrijk, Zwitserland, Italië, Istrië, de Donaustrerken, Zuid Rusland en Songarië.

Gnaphalium purpureum L.

Een- of tweejarig, onvertakt en opgericht of van de basis af vertakt met opstijgende takken. Bladen spatelvormig, of de allerhoogste lijnvormig, meestal stomp, met stekelpuntje, wollig van onderen, van boven groen en glad of bijna glad bij ouderdom, zittend of de lagere in een bladsteel versmald, 2.5—5 c.M. lang, 0.4—1.25 c.M. breed, hoofdjes 0.4—0.5 c.M. hoog tot een eidelingsche, somtijds bebladerde, vaak afgebroken tros of de onderste ver afstaand en asstandig; omwindselblaadjes geelachtig bruin of purper, lancetvormig-langwerpig, spits of aangespitst, de buitenste aan de basis wollig; vruchtpluisharen aan den voet vereenigd; vruchtjes ruw.

Op drogen, zandigen grond, in Oostelijk Maine tot Florida,

naar het Westen tot Pennsylvania, West Virginia, Kentucky, Arkansas, Texas en Mexico. Zij wordt evenzoo gevonden langs de kust der Stille Zuidzee en in Zuid Amerika. Volgens Torrey and Gray een zeer variabele soort, wat uit het herbarium materiaal genoegzaam blijkt.

Erica cinerea L.

Bloemen eindelings en voorkomende aan het einde van kleine asstandige takjes, die bebladerd zijn en 1--3 bloemen dragen, die met elkander een eindelingsche aarvormige tros doen ontstaan; bloemstelen zeer weinig behaard, bijna van gelijke lengte van de bloemkroon. Kelk met lancetvormige slippen, deze glad, vliezig langs de randen, veel korter dan de bloemkroon. De laatste urnvormig (5 m.M. lang, 4 m.M. breed), rose, violet of wit, met korte lobben. Meeldraden met draadvormige aanhangsels. Vruchtkapsel bolvormig, glad, met 5 voren. Bladen in kransen van 3, glad, glanzend, lijnvormig, zeer smal, stomp, in hun oksel nieuwe bladkransen dragend. Stengel 3--6 d.M., opgericht, sterk vertakt met opgerichte behaarde takken. Bloeit Juni--September.

De plant komt voor in Noord en West Frankrijk, in Duitschland zeer zelden. Zij is voor ons land niet nieuw, reeds de Gorter geeft haar op als groeiende bij Naarden en de Bilt, ofschoon zij daar nimmer is teruggevonden en de soort dan ook werd beschouwd als twijfelachtig, doch die echter wellicht als inlandsch zou kunnen beschouwd worden (Arch. 1. 1. p. 398). Eerst in 1856 bleek in het herbarium door den Heer W. C. Staring aan de Vereeniging afgestaan, zich daarin een exemplaar te bevinden, waartrent de toenmalige Voorzitter, Dr. van den Bosch, het volgende opmerkte: »Ik reken op uwe toestemming, wanneer ik deze plant eene belangrijke aanwinst voor onze Flora noem. Want, hoezeer door den Heer v. Hoven bij Maastricht waargenomen, ontbrak ons eene tweede groeiplaats, ten gevolge waarvan de door de Gorter vermelde twijfelachtig moesten schijnen.

Die twijfel schijnt mij toe, thans niet weggenomen maar verzwakt te zijn. Het blijkt nu altans, dat de bedoelde soort geene bergachtige standplaats behoeft, 't geen uit de Limburgsche groeiplaats en uit de opgave van *Le Jeune* en *Courtois* (Comp. II. p. 55) van haar voorkomen in Luik en Henegouwen zou kunnen opgemaakt worden en dat zij op gelijke groeiplaatsen als *Calluna vulgaris* en *Erica Tetralix* gedijt. Hopen wij, dat eene of meer groeiplaatsen op de Veluwe door onze medeleden ontdekt, en daardoor de *Gorter's* opgave van allen twijfel ontdaan worde."

Na ruim 40 jaren is dan deze hoop vervuld. Of op de Oirschotsche heide, van waar de plant van *Staring* afkomstig was, deze nog gevonden wordt, blijft voor een nader onderzoek overgelaten; merkwaardig is echter dat deze plant zich niet meer in het Herbarium der Nederlandsche Botanische Vereeniging bevindt.

Anchusa aggregata *Lehm.* werd door mij met eenigen twijfel aldus gedetermineerd; de Heer *Kok Ankersmit* had haar met eenige aarzeling tot *Lycopsis orientalis* *L.* gebracht. *Boissier* vereenigt de geslachten *Anchusa* en *Lycopsis* en scheidt *A. orientalis* van *A. aggregata*, beide 1-jarige planten met 5-deeligen kelk, omdat de eerste evenals *Anchusa arvensis* een gekromde bloemkroonbuis heeft, terwijl hetzelfde deel bij *A. aggregata* recht is. De overige kenmerken van *A. aggregata* worden aldus beschreven:

eenjarig, zeer ruw, door talrijke op een witten knobbelvoet zittende stekelharen; takken opgericht en neergebogen gaffelsgewijze vertakt; bladen lijn-langwerpig en lijnvormig, de onderste in den bladsteel versmald, de bovenste smal, zittend, takken aan de toppen zeer dicht met tuil- of hoofdjesachtige bloeiwijzen bezet; bloemen bijna zittend, slippen der kelk, die korter is dan de lijnvormige schutbladen, zich na den bloei vergroot en met grijze borstelharen voorzien is, ten laatste

driehoekig-lancetvormig, de bloemkroon die slechts even buiten de kelk uitsteekt heeft een korte buis en een smallen zoom; kroonschubben uitstekend, langwerpig, borstelvormig; nootjes horizontaal, in de breedte gerekt, kort gesnaveld, rimpelig, aan den voet met een vliezigen, opgeblazen gladden ring.

Het verspreidingsgebied dezer plant omvat Sicilië en Noord-Oost Afrika.

Digitalis lutea L.

Bloemen loodrecht afstaande, vereenigd in een lange aarvormige eidelingsche en eenzijdige tros; bloemstelen korter dan de kelk, aan den top niet verdikt, glad evenals de bloemas. Kelk glad met lijn-lancetvormige, scherpe, schuins opstaande slippen, die omzoomd worden door ver afstaande klierige haren. Bloemkroon hoogstens 2 c.M. lang, van buiten glad, geel-wit, fluweelig en ongevlekt van binnen, buis-klokvormig, versmald naar den voet, vervolgens buikig en weder dichtgesnoerd bij de keel; bovenlip tweedeelig, met scherpe lobben; de zijdelingsche zeer scherp; de onderste langer, ovaal, stomp. Kapsel eivormig-kegelvormig, klierig behaard. Bladen van onder bleek, van boven groen en glimmend, niet gerimpeld, fijn gezaagd, glad op het oppervlak, gewimperd, met weinig vooruitspringende zijnerven, de onderste stomp, in een bladsteel versmald, de bovenste afgerond aan den voet, zittend, aangespitst. Stengel rond, opgericht, glad enkelvoudig, zeldzamer vertakt.

De plant komt voor in boschrijke bergen, langs steenige oevers van bijna geheel Frankrijk. Zij ontbreekt of komt hoogst zelden langs de kusten voor. Ook in West- en Zuid-Duitschland inheemsch, terwijl zij zelden in tuinen gekweekt wordt. Ook langs de Maas bij Luik werd zij waargenomen.

In de beschrijvingen komen enkele punten voor, die bij de plant niet juist blijken te zijn. Bij al de planten in 's Rijks Herbarium zijn noch de kelk, noch de bloemstelen glad, doch bij allen min of meer klierig behaard. Als onderscheidings-

kenmerk van andere *Digitalis* soorten is de beharing dezer deelen dus niet te gebruiken, ofschoon bij de meeste floristische werken op dit kenmerk groot gewicht gelegd wordt.

Datura Stramonium L. var. *Tatula*. (*D. Stramonium Chalybea Koch*, Syn.).

Bloemsteel en bladnerven violet, kelk violet getint, bloemkroon blauwviolet. Veel zeldzamer dan de gewone soort, waarschijnlijk uit botanische tuinen ontsnapt.

Verbascum orientale M. B.

Tweejarig, stengel recht, bebladerd, naar boven pluimvormig, bladen behaard, van onder dikwijls witviltig, de onderste gesteeeld langwerpig, gekarteld, puntig, aan den voet vaak samengetrokken, bundels weinigbloemig aan smalle wijde trossen, bloemstelen langer dan de kelk; slippen van de nauwelijks $2\frac{1}{2}$ m.M. lange kelk elsvormig, kroon klein, geel, helmraden paars behaard; kapsel klein, langwerpig, behaard, tweemaal langer dan de kelk. Plant oorspronkelijk uit den Caucasus, nu en dan in Europa ingevoerd.

Het exemplaar door *Mej. Ogterop* stemt nog het meest met gemelde plant overeen, ofschoon ik geen zekerheid heb op alle in de beschrijving opgenoemde kenmerken. Zeker is het geen *V. sinuatum*, daar de vorm der bladen daarmede volstrekt niet overeenkomt.

Verbascum phoeniceum L.

Tweejarig, wortel kort en dik, stengel eindigend in een enkelvoudigen, sierlijken lossen, gekleurden tros, zeldzamer een weinig vertakt; bladen van boven bijna kaal, van onder kort behaard; de wortelstandige opeengedrongen eivormig of langwerpig-ruitvormig tot een korten steel versmald, stomp, met stompe tanden of bochtig, stengelbladen in gering aantal, zittend, langzaam kleiner wordend, langwerpig en lancetvormig, gepunt; bloemstelen draadvormig, alleenstaand schuin afstaande,

vele malen langer dan de kelk en de lijnvormige steunblaadjes; kelk klierig behaard, verdeeld in elliptische stompe slippen; bloemkroon paars of rood, glad, helmraden met paarse wol, kapsel eivormig, een weinig aangespitst, iets langer dan de kelk.

Plant uit Duitschland, de Donaustreken, Italië, Dalmatië, Zuid-Rusland, Siberië.

Mimulus luteus L.

Over deze soort werd reeds in dit Archief (3. 1. p. 174) het een en ander opgemerkt, dat ik hier niet behoef te herhalen. Ook bij deze soort is het twijfelachtig, of zij tot de zuivere indigenen behoort, ofschoon het niet te miskennen valt dat waar zij zich eenmaal genesteld heeft, zij zich op haar plaats gevoelt en zij zich telken jare uitbreidt.

Mentha piperita L.

Overblijvend met wortelstok; stengel glad, meestal opgericht, vertakt 3—9 d.M. hoog. Bladen lancetvormig, gesteeld, donker groen, spits, afgerond of versmald aan den voet, scherp gezaagd, onbehaard aan beide zijden, of behaard aan den onderkant op de nerven, de grootste 4—8 c.M. lang, $2\frac{1}{2}$ —4 c.M. breed, bloemkransen tot eindelingsche dichte of onderbroken aren vereenigd, die dik en stomp, bij vruchtrijpte $2\frac{1}{2}$ —8 c.M. lang worden, de middelste alsdan meestal overtroffen in lengte door de zijdelingsche; steunblaadjes lancetvormig, aangespitst, niet langer dan de bloemen, de lagere somtijds bladachtig ontwikkeld; kelk buis-klokvormig, glad, met elsvormige tanden, deze meestal gewimperd; de helft langer dan de buis; kroon glad; stijl vaak 3-spletig.

Europeesche plant, die ook in Noord-Amerika is ingevoerd. Als geneeskrachtige plant, wordt zij somtijds aangeplant en om die reden zal men haar voorkomen te Noordwijk kunnen verklaren, waar tallooze officineele planten uit de kweekerij van Dr. Everwijn nu en dan ontsnapt zijn.

Zij werd echter reeds in 1835 bij Leiden gevonden door Dr. van der Sande Lacoste en als »aufuga" in den Prodrromus vermeld.

Het geslacht *Dracocephalum* onderscheidt zich door de volgende kenmerken: kelk buisvormig, 15-nervig, recht of zelden gekromd, 5-tandig, de naar achteren gekeerde tand veel breeder dan de andere of de 3 achterste tot een lip vergroeid. Kroonbuis aan den voet smal, ingesloten of dikwijls uitstekend buiten den kelk, zonder haarring, naar boven toe in den keel verwijd; zoom 2-lippig, achterlip opgericht, een weinig uitgehold, uitgerand, van binnen naakt, de voorste afstaand 3-deelig, middellob 't grootst, 2-spletig. Meeldraden 4, tweemachtig, de achterste de voorste in grootte overtreffend, onder de achterlip opstijgend; helmhokjes 2-hokkig met uiteenwijkende hokjes. Schijf naar voren tot een min of meer duidelijke klier uitstekend. Stijl kort tweespletig, lobben eivormig, bijna gelijk. Nootjes eivormig, glad. Overblijvende kruiden, aan den voet soms houtachtig, opgericht of neerliggend, bladen gaaf, getand of eenigszins handvormig ingesned, de bloeibladeren gelijk of de bovenste of ook wel allen tot bracteeën gereduceerd. Schijnkransen veelbloemig, okselstandig of tot een eindelingsche aar bijeen gedrongen. Schutblaadjes dikwijls bladachtig, naaldvormig-getand. Bloemkroon blauw of paars, zelden wit.

Dit geslacht is verwant aan *Nepeta*.

Dracocephalum parviflorum Nutt.

Een- of tweejarig, een weinig behaard of glad, stengel vrij krachtig, gewoonlijk vertakt, 15—60 c.M. hoog. Bladen lancetvormig, eivormig of langwerpig, slank gesteeld, gezaagd, of de lagere ingesned, puntig of stomp aan den top, afgerond of versmald aan den voet, dun, $2\frac{1}{2}$ — $7\frac{1}{2}$ c.M. lang, bloemkluwens dicht, veelbloemig, tot dichte eindelingsche aren opgehoopt en soms ook in de oksels der bovenste bladen; schutblaadjes eivormig tot langwerpig, kamvormig getand met scherp ge-

punte tanden, korter dan of even groot als de kelk; bloemstelen 1"—2" lang, bovenste tand van den kelk ei-langwerpig, langer dan de smallere onderste en de zijdelingsche, alle aangespitst; kroon lichtblauw, nauwelijks langer dan de kelk.

Op droge zandigen of rotsigen bodem, van Noordelijk Nieuw York en Ontario tot Minnesota en Alaska, Zuidwaarts in de Rocky mountains tot Arizona en Nieuw Mexico. Bloeit Mei—Augustus; alzoo een zuiver Amerikaansche soort. Het schijnt mij toe dat ook *Lepidium apetalum*, op dezelfde plaats te Moerdijk gevonden, zijn weg over Amerika gevonden heeft.

Chenopodium ambrosioides L.

Eenjarig, glad of lichtelijk klierig-behaard, groen, niet meelig, sterk riekend; stengel sterk vertakt, opgericht of opstijgend, bebladerd, 60—90 c.M. hoog, hoekig en gevoerd. Bladen langwerpig of langwerpig-lancetvormig, stomp of een weinig toegespitst aan den top, aan den voet tot een korten bladsteel versmald; bochtig-getand, gegolfd of de bovenste gaafrandig; 2.5—9 c.M. lang; de bovenste talrijk en veel smaller; bloemen in kleine, dichte okselstandige aren, meestal korter dan de steunende bladen; kelk gewoonlijk driedeelig, de vrucht volkomen insluitend; vruchtwand gemakkelijk loslatend van het zaad; dit horizontaal of vertikaal, glanzend; kiem in een onvolkomen ring.

Plant van Noord en Tropisch Amerika, in Zuid-Europa, Noord- en Zuid-Afrika, Oost-Indië en Nieuw-Holland ingevoerd.

Zij werd reeds opgegeven voor de omstreken van Maastricht door van Hoven, ofschoon zij later onder de twijfelachtige indigenen werd opgenomen. Volgens de meening van Dr. van den Bosch kwam zij aldaar verwilderd voor, daar zij vroeger voor geneeskundig gebruik uit Mexico in tuinen werd aangekweekt.

De planten van den Heer Kok Ankersmit lieten echter nog steeds bij de determinatie eenigen twijfel over, ofschoon de inzender uitstekend materiaal toezond.

Myrica cerifera L.

Een kleine tweehuizige boom (volgens de beschrijving der Amerikaansche flora's), tot een maximum hoogte van 12 M., middellijn van den stam 4 c.M., de bast grijs, bijna glad. Bladen smal, langwerpig of lancetvormig, meestal aangespitst, gaaf of spaarzaam getand, aan de basis versmald of een weinig wigvormig, bij kneuzing welriekend, kort gesteeld, van boven donkergroen, aan de onderzijde lichter en somtijds behaard, met goudgele klieren, 2.5—7.5 c.M. lang, 0.6—2 c.M. breed, tegelijk met of voor de katjes zich ontplooiend; mannelijke katjes cilindervormig; de vrouwelijke kort, langwerpig; rijpe bessen afzonderlijk, bolvormig, blanwachtig wit, met was overtrek, kleiner dan 2.5 m.M. in doorsnede, gekroond door de kleine basis van de stijl, lang aanblijvend; de steunblaadjes afvallend. Zij komt voor in zandige moerassige streken of in vochtige bosschen, van Maryland tot Florida en Texas, noordelijk tot Arkansas. Bloeitijd Maart—April. De bladen blijven gedurende den winter over.

Voorts wordt het hout beschreven als te zijn licht, bruin, met een gewicht per kubieke voet van 35 lbs.

De plant, die bij ons niet de opgenoemde afmetingen schijnt te bereiken, werd reeds vroeger gevonden door den Heer Groll. Aan de talrijkheid der nu gevonden exemplaren moet zij zich al sinds langen tijd op de nu gemelde groeiplaatsen ingeburgerd hebben, waarvoor ook pleit dat zij bij de bevolking op die plaatsen reeds welbekend is.

Arrhenatherum elatius M. et K., var. *bulbosum* *Schldl.*, onderscheidt zich van de gewone soort, doordien de twee of drie onderste internodien van den halm knolvormig verdikt zijn, soms ook de stengelknoopen opgezwollen zijn. Zij wordt reeds vermeld voor Velsen en Velserbeek, aldaar talrijk, Domburg en is bovendien uit de buurt van Wageningen bekend. Waarschijnlijk is deze varieteit veel algemeener dan uit de spaarzame gegevens zoude blijken;

wellicht moge men de reden voor dit verschijnsel zoeken in de omstandigheid, dat weinige *A. elatius* in haar geheel inzamelen.

Alopecurus utriculatus L.

Eenjarig, wortel vezelig, stengels zodevormend, opgericht of opstijgend; bladen lijnvormig glad, onderste bladscheeden cilindervormig, bovenste urnvormig-opgeblazen, pluim aarvormig eivormig of langwerpig met 1—2 aarvormige zijtakken; kelkafjes bijna lederachtig, sterk samengedrukt bijna tot aan het midden vergroeid en zijdelings buikvormig-bultig, boven het midden plotseling driehoekig, spits, op de kiel langharig, overigens glad; buitenst kroonkafje iets langer dan de kelkafjes, eenigszins scheef, spits, aan den voet genaald, naald tweemaal langer dan de kelkafjes, binnenst kroonkafje ontbrekend.

De plant komt voor in Engeland, West en Zuid Duitschland, Oostelijk en Zuid Frankrijk, Italië, Sicilië, Dalmatië, Spanje en Noord Afrika. In Duitschland op weiden in het boven-Moesel gebied, vooral bij Metz, hoofdzakelijk ten Westen van den Rijn.

Uit het voorgaande blijkt dat de aanwinsten voor onze Flora niet onbelangrijk zijn.

Behalve een aantal ingevoerde planten, wier plaats in ons land voorloopig wel geen blijvende zal zijn, werden toch enkele der vroeger als aangevoerde planten waargenomen soorten op nieuw geconstateerd. Zeer belangrijk in dit opzicht is *Erica cinerea*, die reeds door de Gorter voor ons land werd opgegeven, doch steeds tot de zeer twijfelachtige inlandsche soorten bleef behooren. Zoo blijkt telkens meer en meer dat de Gorter's opgaven zeer betrouwbaar zijn. Eveneens heb ik in mijn verslag gelegenheid gehad te wijzen op nog andere planten, wier verspreidingsgebied zich uitbreidt of die door nauwkeurige nasporing in grooter omtrek

bekend werden. Juist bij het eindigen van mijn overzicht keerde de Heer Goethart terug uit Weerd, van waar hij *Spiranthes aestivalis* Rich. en *Carum verticillatum* Koch. medebracht. De eerste teruggevonden te Stramproy, de groeiplaats door van der Sande Lacoste ontdekt, en ook in de nabijheid daarvan, terwijl de tweede evenzoo door van der Sande Lacoste niet al te ver van de tegenwoordige vindplaats, bij Maarhees en bij Sterksel werd aangetroffen. Reeds vroeger werd zij door Dr. F. Dozy bij Leende gevonden. Over deze vondsten mogen wij ons ten zeerste verheugen. Zoo moge hier nog aan *Digitalis lutea* L. herinnerd worden.

Mijn verslag handelt slechts over hetgeen voor ons herbarium tot nog toe is ingezonden; ik weet echter dat door de algemeene opwekking tot natuuronderzoek, dat door het maandschrift »de Levende Natuur» niet weinig bevorderd wordt, er nog meerdere werkelijk inlandsche planten gevonden zijn, waarvoor het bewijs-materiaal ons nog ontbreekt, doch waarvan ik in een volgend verslag waarschijnlijk wel zal kunnen melding maken.

Een opwekking om ons te steunen in het doel, dat de Vereeniging zich voorstelt, behoeft ik aan de hier aanwezige leden niet te doen — toch zijn er verscheidene leden van wier werkzaamheid wij nimmer iets hooren. Hun toe te roepen, brengt ook gij uw steentje bij tot voltooiing van ons gebouw, zal mij wel veroorloofd zijn; maar als medebestuurder van het werk, waaraan wij allen arbeiden, wil ik u aanraden, laten de steenen, die gij aanbrengt, gaaf zijn; met stukken kunnen wij slecht voortbouwen. Inderdaad er wordt soms zooveel ingezonden, waaraan men met moeite de soort kan bepalen, wegens het onvoldoende der exemplaren. Dit kan goed zijn bij soorten, waarvan maar een enkel exemplaar gevonden werd, doch meestal is dit niet het geval. Laat ieder onzer trachten te bewerken, dat er goede exemplaren worden verzameld, wat in alle opzichten aanbevelenswaardig is. Ik hoop niet dat gij

mij door deze opmerking van ondankbaarheid zult willen beschuldigen; integendeel ik wil u hier van mijn dank getuigen vooreerst voor het geduld waarmede gij mijn verslag hebt aangehoord, maar bovenal voor alles wat ieder in het belang der Vereeniging heeft tot stand gebracht. Ik hoop ook in het vervolg op uwen steun te mogen rekenen, want in gemeenschappelijk overleg kunnen wij ons doel bereiken, dat is een volledige kennis der Nederlandsche Flora.